

Г.І. Денисик, О.І. Ситник

**Міжзональний
геоекотон «лісостеп-степ»
Правобережної України**

УДК 911.2 (477.4)
ББК 26.82 (4 УКР)

Ухвалено до друку вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 10 від 25 квітня 2012 р.)

Науковий редактор: Григорій Денисюк
Технічний редактор: Володимир Канський
Фотографії: надачі авторами

Рецензенти:

Шинченко П.Г., доктор географічних наук, професор. Київський національний університет імені Т.Шевченка.

Кіліньська К.Й., доктор географічних наук, професор. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича.

Господаренко Г.М., доктор сільськогосподарських наук, професор. Уманський національний університет садівництва.

Денисюк Г.І. Міжзональний геоекотон «лісостеп-степ» Правобережної України/
Г.І. Денисюк, О.І. Ситник - Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс і К», 2012. – 217 с.: іл.
ISBN 978-966-2462-56-2

У монографії проаналізовані сучасні дослідження геоекотонів як своєрідних феноменів ландшафтів Землі та окремих її регіонів, доповнено та удосконалено теоретичні засади дослідження антропогенних ландшафтів та антропогенних геоекотонів у перехідних міжзональних структурах. Обґрунтовано визначення геоекотону як своєрідного і складного натурального, натурально-антропогенного або антропогенного утворення, яке формується в ландшафтному просторі-часі на контакті різноманітних природних середовищ. Визначено місце геоекотону «лісостеп-степ» Правобережної України в структурі типологічної класифікації: за площею, походженням, віком, морфологічною виразністю, функцією, динамічними процесами, розглянуто просторово-часові особливості його формування, виділено етапи розвитку та досліджено сучасну структуру антропогенних ландшафтів, в межах геоекотону виокремлено їх специфічні ознаки. У структурі фонових сільськогосподарських і лісових антропогенних ландшафтів, а також ландшафтах техногенного походження досліджено процеси формування антропогенних геоекотонів – селищних, промислових, сільськогосподарських, дорожніх та інших, запропоновано шляхи їх оптимізації та раціонального використання у майбутньому.

Для географів, ландшафтознавців, біологів та екологів, фахівців галузей сільського й лісового господарств, охорони природи та раціонального використання природних ресурсів, краєзнавців, вчителів та студентів.

Denysyk G.I., Sytnyk O.I. Interzonal geocoton «forest-steppe – steppe» of Right-bank Ukraine. Vinnytsya: Edelweis i K. 2012. - 188 p.

In monograph theoretical principles of research in transitional interzonal areas of anthropogenic landscapes and anthropogenic geocotons are complemented and improved. On an example interzonal geocoton «forest-steppe – steppe» of Right-bank Ukraine spatio-temporal forming is considered. The stages of development and investigational modern structure of anthropogenic landscapes and they specific features are selected. In the structure of base-line agricultural and forest anthropogenic landscapes, and also landscapes of technogenic origin investigational processes of forming of anthropogenic geocotons – settlements, industrial, agricultural, road et al. The ways of their optimization and rational use are offered in the future.

For geographers, researcher of a landscape, biologists, ecologists, experts of an agriculture, and forest economy, the rational use of natural resources, researcher of a local lore, teachers and students.

ISBN 978-966-2462-56-2

© Денисюк Г.І., Ситник О.І., 2012

© ПП «ТД «Едельвейс і К», 2012

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОНСТРУКТИВНО-ГЕОГРАФІЧНИХ І ЛАНДШАФТОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ МІЖЗОНАЛЬНИХ ГЕОЕКОТОНІВ.....	5
1.1. Географічний екотон як об'єкт комплексних досліджень.....	5
1.2. «Правило тріади» і межі в геоекотонах.....	9
1.3. Міжзональні геоекотони в ієрархічній структурі геоекотонів.....	21
1.4. Конструктивно-географічні дослідження міжзональних геоекотонів: підходи і методи.....	31
РОЗДІЛ 2. МІЖЗОНАЛЬНИЙ ГЕОЕКОТОН ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ І СТЕПУ УКРАЇНИ: ПРИРОДА І ЛАНДШАФТИ	42
2.1. Натуральні межі. Природні умови і природні ресурси.....	42
2.2. Ландшафти міжзонального геоекотону.....	53
2.3. Типологічні особливості міжзонального геоекотону «лісостеп-степ» Правобережної України.....	60
РОЗДІЛ 3. ПРОСТОРОВО-ЧАСОВИЙ АНАЛІЗ АНТРОПОГЕНІЗАЦІЇ МІЖЗОНАЛЬНОГО ГЕОЕКОТОНУ	68
3.1. Заселення та господарське освоєння.....	68
3.2. Антропогенні ландшафти міжзонального геоекотону «лісостеп-степ»: класифікація, структура.....	84
3.2.1. Аналіз антропогенних ландшафтів геоекотону за їх походженням.....	85
3.2.2. Аналіз антропогенних ландшафтів геоекотону за їх змістом.....	90
РОЗДІЛ 4. АНТРОПОГЕННА ГЕОЕКОТОНІЗАЦІЯ ПЕРЕХІДНОЇ СМУГИ «ЛІСОСТЕП-СТЕП» ПРАВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ.....	106
4.1. Аналіз змін кліматичних умов міжзонального геоекотону «лісостеп-степ».....	106
4.2. Селищні геоекотони перехідної смуги «лісостеп-степ».....	126
4.3. Геоекотони фонових антропогенних ландшафтів та їх оптимізація.....	135
4.4. Геоекотони ландшафтів техногенного походження та їх раціональне використання.....	145
ПІСЛЯМОВА.....	166
ДОДАТКИ	170
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	185

Монографія

Г.І. Денисик, О.І. Ситник

**Міжзональний геоекотон «лісостеп-степ»
Правобережної України**

Здано у виробництво 01.03.2012. Підписано до друку 04.04.2012.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк 13,625.
Гарнітура Minion Pro. Замовлення № 41738.
Наклад 200 прим.

Віддруковано ПП «ТД «Едельвейс і К»,
Тел.: (0432) 550–333

Свідоцтво про внесення до державного реєстру
ДК № 3736